

Broj: 03-UPI-612/19

Podgorica, 20.12.2023.god.

Na osnovu člana 40 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br.098/23, od 31.10.2023, 102/23 od 17.11.2023), i člana 98 stav 2 Zakona o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16, 37/17) a postupajući po zahtjevu br.03-UPI-612/1 od 21.03.2023. godine, Uprave za inspekcijske poslove-Odsjek za ekološku inspekciju, u postupku nastale štete u životnoj sredini na lokaciji Spomenik prirode Brdo Topliš (Spas), Agencija za zaštitu životne sredine donosi:

RJEŠENJE

- I. Kojim se daje **saglasnost** na „Predlog mjera remedijacije i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije unutar granica zaštićenog područja Spomenik prirode Brdo Topliš (Spas).
- II. Operateri, HG Budvanska rivijera AD i pravno lice Gabbiano VS doo iz Budve, obavezuju se da izvrše mjere iz Predloga mjera remedijacije i programa praćenja stanja životne sredine, nakon sprovođenja mjera remedijacije.
- III. Ukoliko operateri ne sprovedu utvrđene mjere remedijacije, mjere remedijacije će sprovesti organ uprave o trošku operatera.
- IV. Rok izvođenja primarne remedijacije podijeljen u tri faze i to:
 1. I faza - oktobar 2023. godine
 2. II faza - oktobar 2023. godine
 3. III faza - od novembra 2023. godine do februara 2024. godine
- V. Program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije, sprovođen će se u periodu od tri godine i to od aprila do oktobra.
- VI. Operateri, troškove sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije snose solidarno.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 21.03.2023.godine, Agencija za zaštitu životne sredine obaviještena je aktom, br. 03-UPI-612/1, od strane Uprave za inspekcijske poslove-Odsjek za ekološku inspekciju, o šteti u životnoj sredini, usled radnji i aktivnosti na putu preko katarstarskih parcela 2653, 2647, 2646, 2645, 2644, 2643/1, 2642, 2641, 2631/1, 2632/1, 2633, 2636, 2638, 2637, 2633, 2634, 2635, 2629, 2630, 2627, 2624, 2626/1, 3072/1 i drugih KO Budva, Opština Budva. Sve navedene katastarske parcele se nalaze unutar granica zaštićenog područja Spomenik prirode Brdo Topliš (Spas). Predmetnim dopisom se ističe i da je usled radova na putu vršeno uklanjanje zemljanog materijala i nasipanje istog niz padinu brda, dok je na samom putu izvršeno uklanjanje vegetacije. U trenutku inspekcijskog nadzora put nije bio nasut tamponom. Put je po procjeni dužine između 400 i 500 m, a širine 3 i 4 m.

Postupajući u skladu sa odredbom člana 11 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, a u vezi sa članom 9 istog zakona, utvrđeno je da prijavljena šteta, predstavlja štetu u životnoj sredini

i da su operateri pravno lice HG Budvanska rivijera AD i pravno lice Gabbiano VS doo iz Budve. Agencija za zaštitu životne sredine je shodno članu 12 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini uputila zahtjev za izjašnjenje operaterima pravnom licu HG Budvanska rivijera AD i pravnom licu Gabbiano VS doo iz Budve, broj: 03-UPI-612/2, dana 06.04.2023. godine, u kome je traženo da u roku od 7 dana od dana prijema predmetnog akta dostave izjašnjenje o iznijetim navodima. Operater Gabbiano VS doo se izjasnio aktom broj 03-UPI-612/3 i u istom izjavio da utvrđeni navodi ne stoje iz razloga, što su radnici na izgradnji objekta koristili postojeći put koji je probijen od strane vatrogasne službe Budva 2009. godine usled velikih požara i detonacija koje je isti požar izazvao kako bi lakše sanirali požar. Kako su naveli u izjašnjenju prilikom korišćenja puta nijesu uništili vegetaciju već samo nisko rastinje koje se našlo na samom putu. Takođe su naveli da posjeduju dokument izdat od vatrogasne službe kojim potvrđuju gore navedeno, ali koji nam nijesu dostavili. Operater HG Budvanska rivijera AD u predmetnom postupku nije dostavio traženo izjašnjenje, pa je Agencija za zaštitu životne sredine donijela rješenje bez izjašnjenja operatera.

Agencija za zaštitu životne sredine je dana 16.06.2023.godine elektronskim putem, uputila urgenciju operateru Gabbiano VS doo, kojom je traženo od istog da dostavi dokument vatrogasne službe na koji su se pozvali u izjašnjenju, a koji bi potvrdio tvrdnje operatera. Operater nije dostavio traženi dokument, što je uslovilo dalje sprovođenje postupka po Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

U cilju utvrđivanja činjenica i okolnosti koje predstavljaju rizik za životnu sredinu, do kojih su navedene radnje i aktivnosti na pomenutim katastarskim parcelama mogle dovesti, Agencija za zaštitu životne sredine je pokrenula postupak utvrđivanja značaja pričinjene štete u životnoj sredini ili stepena neposredne opasnosti od štete i mjera za otklanjanje, odnosno sprečavanje štete u skladu sa članom 13 stav 1.

Shodno članu 9 stav 1 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, odgovorno lice u Agenciji za zaštitu životne sredine, zatražilo je aktom broj 03-UPI-612/4 od 21.06.2023. godine, Sektoru za zaštitu prirode koji se nalazi u sastavu Agencije za zaštitu životne sredine, da utvrdi tačno činjenično stanje biodiverziteta na navedenoj lokaciji, obzirom da su u predhodnom periodu od strane pomenutog sektora rađene studije zaštite/revizije za Spomenik prirode „Brdo Topliš “(Spas)“.

Sektor za zaštitu prirode je dostavio izvještaj zaveden pod brojem 03-UPI-612/6 od 23.06.2023.godine, u kojem se navodi da je nakon obilaska pomenute lokacije, ustanovljeno sledeće:

- da se predmetno područje nalazi u uvali Mogren čiji obalni / kopneni dio obuhvata prostor između rta Mogren na zapadu i Starog grada Budva na istoku, a nalazi se u okviru zaštićenog područja Spomenika prirode „Plaža Mogren“ i Spomenik prirode „Brdo Topliš (Spas)“. Izvještajem je konstatovano: da je izgradnja puta, skidanje površinskog sloja zemlje, sječa i rušenje stabala, dovela do značajnog narušavanja, fragmetisanja i izmjene staništa ovih zaštićenih životinjskih vrsta, što će dovesti do smanjenja brojnosti njihovih populacija i ugrožavanja njihovog opstanka, pri čemu se i smanjuje i biološka raznovrsnost zaštićenog područja;
- da je na potezu od tunela Mogren (od magistrale lijevo), probijen novi put do ugostiteljskog objekta na obali mora u zaštićenim objektima prirode–spomenicima prirode „Brdo Topliš (Spas)“ i plaža „Mogren“ u dužini od oko 460 m. Površina tog puta koji je širine na nekim mjestima i preko 6 metara iznosi oko 2.700 m²;
- da u ovu površinu nijesu uračunata bočna proširenja na početku puta, kao i na kraju puta koja su korišćena za lociranje građevinskih mašina, kamiona i druge putne operative;

- da je izgradnja puta dovela do izmjena prirodnih staništa vrsta koje naseljavaju to područje. Staništa su presječena, fragmentisana i u potpunosti izmjenjena;
- da je navedenim aktivnostima, probijanjem i nasipanjem puta, izvršena značajna devastacija zaštićenog prostora, izmijenjena je njegova prirodna i autohtona struktura, devastiran ambijentalni pejzaž i nanesene ozbiljne štete ovom području.

Razmatrajući navedeno, Agencija za zaštitu životne sredine je rješenjem broj 03-UPI-612/8 od 27.06.2023.godine, riješila da je:

- Operator, pomenutim predmetnim radnjama i aktivnostima (probijanje i nasipanje puta) na prostoru zaštićenog područja Spomenik prirode "Plaža Mogren" i Spomenik prirode "Brdo Topliš" (Spas) doveo do značajne devastacije zaštićenog prostora, čime je izmijenjena njegova prirodna i autohtona struktura, devastiran ambijentalni pejzaž i kojima je nanesena ozbiljna šteta ovom području, što za posljedicu ima nestajanje živog svijeta koji naseljava predmetnu lokaciju odnosno dostizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštićenih vrsta i prirodnih staništa;
- Pričinjena šteta prepoznata kao šteta na zaštićenim prirodnim staništima, koja je prouzrokovana obavljanjem djelatnosti i aktivnosti operatera a koja je nastala kršenjem zakona ili profesionalnih standarda, internih pravila poslovanja ili grubom nepažnjom operatera, shodno članu 5 stav 2 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

Shodno utvrđenim činjenicama izvedenim u toku vođenja predmetnog upravnog postupka, Agencija za zaštitu životne sredine je Rješenjem broj 03-UPI-612/8 od 27.06.2023. godine utvrdila obavezu za pravno lice HG Budvanska rivijera AD i pravno lice Gabbiano VS doo iz Budve, da shodno članu 18 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, izrade predlog mjera remedijacije i isti dostave Agenciji za zaštitu životne sredine na saglasnost, u roku od 45 dana od dana prijema Rješenja.

Dana 12.07.2023. godine, Agencija za zaštitu životne sredine se obratila Upravi za inspeksijske poslove zahtjevom broj 03-UPI-612/9, a na osnovu dopisa Petra Rađenovića broj 03-D-2566/1 od 05.07.2023, da postupe shodno ovlaštenju u skladu sa članom 40 stav 5 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini i zabrane dalje aktivnosti na predmetnim parcelama. Sve navedeno iz razloga postojanja rješenja broj 03-UPI-612/8 od 27.06.2023.godine, kojim je utvrđeno da je nastala šteta u životnoj sredini.

Pravno lice Gabbiano VS doo iz Budve, kao jedan od dva operatera koja su pričinila štetu u životnoj sredini, dana 19.07.2023. godine, dostavio je Agenciji za zaštitu životne sredine predlog mjera remedijacije broj 03-UPI-612/10, za davanje saglasnosti na predlog mjera remedijacije i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije na lokaciji Zaštićeno prirodno dobro Brdo Topliš („Spas“).

U skladu sa članom 18 stav 3 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Agencija za zaštitu životne sredine je obavijestila zainteresovane organe, organizacije i javnost, da je organizovala javni uvid u dostavljeni predlog mjera. Obavještenje je objavljeno na sajtu Agencije za zaštitu životne sredine dana 26.07.2023. godine.

Uvid u dostavljeni predlog mjera remedijacije bio je moguć u prostorijama Agencije za zaštitu životne sredine. Takođe, dostavljeni predlog mjera je bilo moguće preuzeti sa sajta Agencije za zaštitu životne sredine na link-u www.epa.org.me.

Shodno članu 19 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini („Sl. List CG“, br. 27/14 i 55/16), Agencija za zaštitu životne sredine je rješenjem broj 03-UPI-612/13 od 28.07.2023. godine formirala Komisiju za ocjenu dostavljenog predloga mjera remedijacije i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije.

U skladu sa članom 19 stav 3 Komisija za ocjenu mjera remedijacije je razmotrila dostavljenu dokumentaciju i konstatovala da nije urađena po normama propisanim članom 25 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini i od operatera zahtijevala određene izmjene i dopune koje su date u izvještaju.

Dana 11.09.2023. godine, Operater je dostavio inoviranu verziju „Predloga mjera remedijacije i programa praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije na zaštićenom prirodnom dobru Brdo Spas (Topliš), Opština Budva (broj 03-UPI-612/16), na dalji rad i davanje na mišljenje Komisiji.

Nakon detaljnog pregleda i ocjene dokumenta, Komisija je konstatovala u izvještaju broj 03-UPI-612/17 od 26.09.2023. godine sledeće:

Na osnovu uvida u Prijedlog mjera remedijacije i programa praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije usled nastale štete u životnoj sredini, na katarstarskim parcelama 2653, 2647, 2646, 2645, 2644, 2643/1, 2642, 2641, 2631/1, 2632/1, 2633, 2636, 2638, 2637, 2633, 2634, 2635, 2629, 2630, 2627, 2624, 2626/1, 3072/1 i druge KO Budva, Opština Budva, konstatuje se sledeće:

Usled izvođenja građevinskih radova došlo je do probijanja puta kroz zaštićeno prirodno dobro „Brdo Topliš (Spas)“, Opština Budva. Probijeni put uzrokovao je promjene prirodnih karakteristika predmetne lokacije. Shodno inspekcijskom nalazu i Riješenju o pokretanju postupka utvrđivanja štete, Agencije za zaštitu životne sredine, utvrđeno je da operater treba da izradi Prijedlog mjera remedijacije i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije na područje katastarskih parcela i to: 2653, 2647/1, 2647/2, 2646, 2645, 2644, 2643/1, 2642, 2641, 2631/1, 2632/1, 2633, 2636, 2638, 2637, 2633, 2634, 2635, 2629, 2630, 2627, 2624, 2626/1, 3072/1 i druge KO Budva.

Prijedlog mjera remedijacije i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije urađen je u skladu sa Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini („Sl. list CG“, broj 27/14 i 55/16 od 17.08.2016. god).

Prijedlogom su predložene mjere remedijacije koje bi se ostvarile kroz tri faze.

U prvoj fazi vršit će se uklanjanje zaostalog drvnog materijala i krupnog kamenja nastalog usled probijanja puta. Ova faza obuhvata detaljno čišćenja šteta i otpada koji je generisan rušenjem starog objekta. Rok za završetak I faze je Oktobar 2023. godine.

Nakon prve faze, kojom će biti formirana potrebna podloga i uspostavljen pređašnji nagib terena potrebno je izvršiti nasipanje terena sa odstranjenim materijalom koji je nastao usled građevinskih radova na ovoj trasi puta. Prije zastiranja predmetne površine ovim materijalom, mehanički će se

separirati od konkremenata kamena, drvene mase i ostalog građevinskog šuta. Ovako pripremljen materijal nasipat će se, prateći uspostavljeni nagib terena cijelom dobijenom širinom terena, na kojem je sproveden proces sanacije tla. Da bi se izbjegla erozija saniranog tla napraviti će se poprečni drenažni kanali pod uglom od 70° u odnosu na osu pravca pružanja trase puta. Drenažni kanali će se formirati na svakih 50m. Rok za završetak II faze je Oktobar 2023. godine.

U trećoj fazi vršit će se pošumljavanje trase na profilu probijenog puta. Pošumljavanjem će biti obuhvaćena kompletna devastirana oblast koja iznosi ukupno 5000-5500 m², ne samo površina 2700m², površina kolskog puta, već čitava devastirana površina terena koja obuhvata oblasti ispod i iznad puta. To znači da će pošumljavanje obuhvatiti, ukupno minimum cc 1000 sadnica. Za sadni materijal koristiće se izbor domaćih autohtonih, staništu prilagođenih vrsta drveća. Sađenje obavljati u odnosu 10:5:2 Quercus pubescens, Q. virgiliana, Pinus halepensis. Rok za završetak radova III faze je Oktobr 2026. godine

Prijedlogom je dat i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije u trajanju od tri godine. Nakon spovođenja mjera remedijacije, predviđen je i poseban monitoring staništa flore i faune, pri čemu će biti angažovani stručnjaci iz oblasti botanike i faune sa minimumom iskustva od 5 godina. Vršit će se kontrola uspjeha pošumljavanja, radovi na pošumljavanju goleti primaju se ako je posle jednog vegetacionog perioda preživelo više od 85% sadnica.

Takođe, u procesu monitoringa, ravnopravno sa nadležnim stručnjacima, imaju puno pravo da učestvuju i vlasnici devastiranog zemljišta koji moraju da daju finalnu suglasnost na kvalitet svake pojedinačne sprovedene faze u procesu radova remedijacije terena i pošumljavanja njihovih parcela. Uslov započinjanja aktivnosti na sledećoj fazi je da vlasnici daju suglasnost na kvalitet urađenih radova u prethodnoj fazi. Operater je dužan da na adresu vlasnika zemljišnih parcele uputi, minimum 15 dana prije početka radova, poziv preporučenom pošiljkom sa informacijom kada planira da otpočne sa procesom remedijacije terena kako bi vlasnici devastirane zemlje imali mogućnost da imenuju nadležne osobe za nadzor svih radova.

Na osnovu člana 33 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini koji propisuje: „Kada je šteta ili neopsredna opasnost od štete u životnoj sredini prouzrokovana aktivnošću više operatera, uključujući i proizvođače i korisnike proizvoda, troškove sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije, kao i nadoknadu troškova iz člana 16 i člana 28 ovog zakona snose solidarno ta lica.“, operateri pravno lice HG Budvanska rivijera AD i pravno lice Gabbiano VS doo iz Budve solidarno snose troškove sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije.

Na osnovu člana 16 i člana 111 Zakona o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16, 37/17) Agencija za zaštitu životne sredine je uputila obavještenje broj 03-UPI-612/18 od 28.09.2023.godine, kojim je obavijestila operatere da imaju pravo da razgledaju spise predmeta u Agenciji za zaštitu životne sredine, na lokaciji IV Proleterske br. 19, kao i da imaju pravo da se izjasne o rezultatima ispitnog postupka. Operateru je data mogućnost da se izjasni usmenim ili pisanim putem u skladu sa članom 112 Zakona o upravnom postupku.

Agencija za zaštitu životne sredine je shodno odredbama člana 20 Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini dala saglasnost na predlog mjera remedijacije i program praćenja stanja životne

sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije na zaštićenom prirodnom dobru Brdo Spas (Topliš), Opština Budva.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rješenja može se izjaviti žalba, u roku od 15 dana od dana njegovog prijema, Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, preko ovog organa.

dr Milan Gazdić

DIREKTOR

